

Найда Євген Іванович
*асистент кафедри екологічного моніторингу,
геоінформаційних та аерокосмічних технологій,
аспірант Державної екологічної академії
післядипломної освіти та управління*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-291-6-25>

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОЕКТІВ

У 2022 році Україна зазнала підступного та агресивного нападу з боку російської федерації. Понад року триває війна з агресором, яка завдала вагомій втрат економіці України, нанесла суттєві збитки довкіллю. Загальна сума прямих задокументованих збитків житловій та нежитловій нерухомості, іншій інфраструктурі України станом на вересень 2022 року склала понад \$127 млрд (за вартістю заміщення). Це дані з детального звіту проекту «Росія заплатить» KSE Institute про збитки економіки України. Звіт охоплює період з 24 лютого по вересень 2022 року [1]. За даними Оперативного штабу з фіксації екозлочинів рф, внаслідок дій країни-терориста, довкіллю України завдано збитків на суму понад 1,35 трлн грн. [2].

Рішучу роль у подоланні екологічних наслідків, має допомога міжнародних грантів та кредитів. Важливу роль у отриманні грантів та кредитів буде відігравати науково – обґрунтована мета та ціль екологічних програм та проектів.

Інституційний підхід у процесі розроблення екологічних програми та проекти, дозволить визначити та обґрунтувати ефективність і раціональність використання фінансових ресурсів, призначених на фінансування екологічних заходів, етапи досягнення позитивного ефекту, ліквідації наслідків негативного впливу на довкілля або природного об'єкту, ліквідація або зниження техногенного навантаження, покращення стану природного середовища.

Досліджуючи ефективність реалізації регіональних та місцевих природоохоронних програм та заходів, які впроваджувалися у Луганській області, раціональність витрачання фінансових ресурсів, призначених на їх фінансування, визначені фактори, створюючи передумови до нанесення шкоди довкіллю, нанесенню економічних збитків, внаслідок неефективного використання фінансових ресурсів.

Прикладом проблематики фінансування екологічних проектів є впровадження відділом капітального будівництва Сєвєродонецької мїської вїськово – цивїльної адмїнїстрацїї (далї – вїддїл капїтального будївництва) проекту «Вїдновлення гїдрологїчного і санїтарного стану р. Борова з вїдновленням їснуючої водозливної греблї на дїлянцї мїж м. Сєвєродонецьк та м. Рубїжне Луганської облаетї» (далї – проект вїдновлення стану р. Борова). Вартїсть розробки проектної документацїї за договором вїд 06.07.2018 № 18-ПР склала 326 700 грн., а вартїсть робїт за договором вїд 02.08.2021 № 176-РЕК, 27 000 000 грн.

Разом з тим, розробка проектної документацїї та фїнансування робїт здїйснювалися без проведення процедури оцїнки впливу на довкїлля планованої дїяльностї, що визначено Законом України «Про оцїнку впливу на довкїлля» [3].

Зокрема, у пунктї 10 частинї 2 статтї 3 Закону визначено, що будївництво гребель, проведення робїт з розчищення і днопоглиблення русла та дна рїчок, берегоукрїплення, пїдлягають попередньої процедури оцїнки впливу на довкїлля. Частина 4 статтї 3 Закону забороняє провадження планованої дїяльностї без оцїнки впливу на довкїлля та отримання рїшення про провадження планованої дїяльностї.

29 вересня 2021 року, враховуючи протести та скарги громадських органїзацїї, вїддїл капїтального будївництва призупинив виконання робїт та розпочав процедуру оцїнки впливу на довкїлля, по справї оцїнки впливу на довкїлля № 20216148037.

10.11.2021 Департамент комунальної власностї, земельних, майнових вїдносин, екологїї та природних ресурсїв Луганської обласної вїськово – цивїльної адмїнїстрацїї рїшенням № 06/02-18/03354 вїдмовив у наданнї рїшення про провадження планованої дїяльностї за проектом вїдновлення стану рїчцї Борова, з причин не дотримання природоохоронного законодавства у сферї охорони водних об'єктїв, флори та фауни.

При цьому, протягом 2021 року були виконанї роботи по зносу дерев на дїянки будївництва, будївництво обвїдного каналу, планування берегової смуги.

Дослїджуючи зазначену проблематику, Державна екологїчна академїя пїслядїпломної освїти та управлїння листом вїд 11 сїчня 2022 року № 12 звернулося до сектору у Донецькїй та Луганськїй облаетях Державного агентства водних ресурсїв України (далї – сектор ДАВР) з питань оцїнки ризикїв впровадження проекту вїдновлення гїдрологїчного і санїтарного стану р. Борова. Вїдповїдно наданої їнформацїї, сектор ДАВР вїдмовив у реалїзацїї проект вїдновлення стану

р. Борова, з причин: довжина р. Борова, середньобагаторічний сток, площа водозбору та зарегульованість річки не відповідають даним Каталог-класифікатору річок Луганської області «Інвентаризація і класифікація рек і водоемов Луганської області»; у проекті не зазначена інформація щодо прив'язки проектних відміток дна котловану до відміток дна природного русла річки (наявність або відсутність днопоглиблювальних робіт); відсутності прогнозованої оцінки впливу на стан водного об'єкту [4].

Крім того, стаття 80 Водного кодексу України, з метою охорони водності малих річок забороняється змінювати рельєф басейну річки, випрямляти русла річок та поглиблювати їх дно або перекривати їх без улаштування водостоків.

Враховуючи викладене, фактична реалізація проекту відновлення стану р. Борова є неможливою.

Таким чином, відділом капітального будівництва фінансові ресурси у сумі 326 700 грн. витрачені на розробку проекту за договором № 18-ПР та на роботи за договором № 176-РЕК у сумі 2 300 000 грн., можливо вважати як неефективно витраченими.

Аналізуючи проблематику ефективності використання фінансових ресурсів, за рахунок яких фінансуються екологічні проекти, можливо зробити висновок, що чинні нормативні акти України, регулюючі розробку та впровадження екологічних заходів та проектів, потребують корегування.

Доцільне розглянути внесення змін у Закон України «Про оцінку впливу на довкілля», регулюючі реєстрацію у Державному казначействі України договорів на виконання робіт, які відносяться до категорії екологічних проектів, які можуть мати вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, виключно при наявності рішення про провадження планованої діяльності.

Також, доцільне розробити нормативно – правовий документ, регулюючий розробку екологічних програм та проектів виключно при умовах використання даних моніторингових досліджень, екологічних, геологічних, гідрологічних вишукувань.

Слід визначити, що інституційний підхід має ключову роль ефективності у ефективності розробки екологічних програм та проектів, визначення екологічного ефекту, визначення раціональності використання фінансових ресурсів.

Науково обґрунтований екологічний ефект та економічна ефективність, надає можливість визначати доцільність інвестування

конкретних екологічних програм та проектів, та гарантує раціональність використання міжнародних грантів та кредитиві, які будуть спрямовуватися на відновлення України.

Література:

1. Економічна правда, Загальна сума збитків, завдана інфраструктури України, складає понад \$127 млрд., від 06.05.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/04/6/685311>.

2. Рахункова Палата України, 06.12.2022. URL: <https://www.facebook.com/gr.gov.ua/posts/pfbid0XjMTJiXvdsSohDoEix175xMvGDBdeqAYF3AFE5Dh7YFSqXpErEUEx41k3Ag1EMWNl>.

3. Закон України Про оцінку впливу на довкілля URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-VIII#Text>.

4. Відповідь сектору у Донецькій та Луганській областях Державного агентства водних ресурсів України на адресу Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління від 27.01.2022 № 28/НД/ЛГ/21-22.